

Sygn. akt IC 441/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Waldemar Kuś

Protokolant: Justyna Malczyk

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2018 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa P. A.

przeciwko A. B. (1)

o zapłatę

utrzymuje w mocy w całości wyrok zaoczny z dnia 12 października 2017 roku.

Sygn. akt IC 441/17

UZASADNIENIE

Powód P. A. wniósł o wydanie przeciwko A. B. (1) nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i zobowiązanie zapłaty na jego rzecz kwoty 115.840,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, a także zobowiązanie do zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu. W przypadku uznania przez Sąd, iż nie zachodzą przesłanki do wydania nakazu zapłaty albo w przypadku wniesienia przez pozwaną sprzeciwu powód wniósł o zasądzenie od pozwanej A. B. (1) na jego rzecz kwoty 115.840,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na jego rzecz P. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem zaocznym z dnia 12 października 2017r. Sąd Okręgowy w (...) zasądził od pozwanej A. B. (1) na rzecz powoda P. A. kwotę 115.841 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.210 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwana A. B. (1) w sprzeciwie od wyroku zaocznego wniosła o uchylenie wyroku zaocznego, wydanego w dniu 12 października 2017 r. w całości i oddalenie powództwa w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. B. (2) do(...) prowadziła działalność gospodarczą, polegającą na najmie lokali .

Powód utrzymywał się dotąd z najmu lokalu przy ul. (...) w W.. Z tego tytułu pobierał ok. 3.000 zł miesięcznie tytułem czynszu najmu. Przez okres 4-5 lat wpłacał kwotę 2.000 zł na konto polisy ubezpieczeniowej w (...) S.A. Po zakończeniu trwania polisy, środki te zostały mu wypłacone w wysokości ok. 108.000 zł.

Po zakończeniu studiów, powód podjął zatrudnienie za wynagrodzeniem w wysokości 2.000 zł.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 298-300,

P. A. jest wnukiem A. B. (2). Strony dotychczas łączyły bliskie stosunki – poza rodzinną, łączyła ich również więź emocjonalna, współpracowały ze sobą, prowadziły interesy. Pozwana wspomagała powoda finansowo – w formie darowizny otrzymał on ok. 400.000 zł na zakup mieszkania we W., dwukrotnie po 300.000 zł oraz kwoty 960.000 zł.

A. B. (2) na skutek dwóch przebytych udarów, zmniejszyła swoje zaangażowanie w prowadzone sprawy, coraz częściej posiłkując się wsparciem wnuka. Pozwana udzieliła powodowi pełnomocnictwa do swojego rachunku bankowego, a powód zajmował się prowadzeniem spraw pozwanej, w tym dokonywał przelewów na rachunki kontrahentów.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 298-300,

Pozwana założyła w banku (...) S.A. w W. lokatę bankową, na której umieściła sumę 3.000.000 zł. Założyła, że przez 10 kolejnych lat, będzie przelewała z tego rachunku na rzecz każdego z trzech wnuków po 100.000 zł rocznie, łącznie po 300.000 zł.

A. B. (1) obowiązek zarządzania utworzoną w ten sposób lokatą powierzyła powodowi.

Dowód: przesłuchanie pozwanej k. 300-302,

Powód jest posiadaczem rachunku bankowego prowadzonego przez Bank (...) S.A. o numerze (...). W (...)P. A. udzielił pozwanej ogólnego pełnomocnictwa do wykonywania wszelkich czynności w ramach zwykłego zarządu związanych z dysponowaniem wszystkimi rachunkami otwartymi obecnie, w przyszłości w banku i jednocześnie rodzajowego pełnomocnictwa do otwierania rachunków/zawierania umów o prowadzenie rachunków oraz do zamykania rachunków/rozwiązywania/wypowiadania umów o prowadzenie rachunków.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 298-300,

Kontakt między stronami z czasem uległ rozluźnieniu.

Dnia 25 listopada 2016r. pozwana stawiała się w Oddziale nr (...) Banku (...) S.A. w W. przy ul. (...), gdzie powołując się na udzielone jej przez powoda pełnomocnictwo złożyła dyspozycję przelewu środków zgromadzonych na rachunku powoda o numerze (...) na łączną kwotę 115.840,18 zł na rachunek własny pozwanej o numerze (...) prowadzony również przez Bank (...) S.A. Przelew dokonany został bez zgody powoda.

Zgromadzone na rachunku bankowym powoda środki pieniężne objęte dyspozycją przelewu z dnia 25 listopada 2016 r. w przeważającej części stanowiły środki wypłacone powodowi w związku z wcześniejszym rozwiązaniem łączącej powoda z (...) S.A. umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Dowód: odpis dyspozycji przelewu z 25.11.2016r. k. 15,

odpis wyciągu z rachunku k. 16-18,

przesłuchanie powoda k. 298-300,

odpis pisma banku z 24.08.2017r. k. 101,

O złożeniu dyspozycji przelewu przez pozwaną, powód dowiedział się w placówce banku we W., do której udał się niezwłocznie po stwierdzeniu braku środków na rachunku.

W dniu 2 grudnia 2016r. w placówce banku powód uzyskał kopię podpisanego przez pozwaną potwierdzenia złożonej dyspozycji przelewu z dnia 25 listopada 2016 r. Tego samego dnia powód odwołał pełnomocnictwo bankowe udzielone A. B. (1).

Dowód: przesłuchanie powoda k. 298-300,

Pismem z dnia 2 grudnia 2016 r. powód skierował do pozwanej wezwanie do zwrotu kwoty 115.840,18 zł przelanej na rachunek pozwanej na podstawie dyspozycji przelewu złożonej bez wiedzy i zgody powoda. Z uwagi na niepodjęcie przez pozwaną powyższej przesyłki w terminie i jej zwrot do adresata wezwanie zostało ponowione, jednakże kolejne pismo również powróciło do powoda po dwukrotnej awizacji.

Dowód: odpis wezwania o zwrot pobranych środków k. 20.

Sąd analizując materiał dowodowy uwzględnił twierdzenia stron, w zakresie w jakim wskazywały na łączącą ich więź – rodzinną i gospodarczą. Nie dał jednak wiary pozwanej, w zakresie w jakim uznawała środki znajdujące się na rachunku bankowym powoda za swoje własne. Nie zasługiwały też na wiarę jej twierdzenia, że posiadane pełnomocnictwo obejmowało dyspozycję przedmiotowego przelewu i że dokonała potrącenia przysługującej jej wierzytelności. Powyższe twierdzenia są sprzeczne z zebrany materiał dowodowy, a w szczególności – z wnioskami wynikającymi z przeprowadzonych dowodów z dokumentów. Tymczasem prawdziwość tychże dokumentów nie budziła wątpliwości stron i Sądu, a dowody te zezwoliły ustalić stan faktyczny w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 339 § 1 i 2 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Natomiast zgodnie z art. 344 § 1 k.p.c. i 345 k.p.c. pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny, może złożyć sprzeciw w ciągu dwóch tygodni od doręczenia mu wyroku. Jeżeli sprzeciw został złożony prawidłowo, przewodniczący wyznacza termin rozprawy i zarządza doręczenie sprzeciwu powodowi.

Zgodnie z art. 347 k.p.c. po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza. Utrzymanie w mocy wyroku zaocznego ma miejsce wtedy, gdy po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stwierdzi, iż wydane w nim rozstrzygnięcie jest prawidłowe. W przeciwnym razie wyrok zaoczny należy uchylić i orzec o żądaniu pozwu.

Powód żądał zasądzenia od pozwanej kwoty 115.840,18 zł tytułem zwrotu bezpodstawnie pobranej z jego rachunku bankowego sumy pieniężnej.

W okolicznościach niniejszej sprawy konieczne do wydania rozstrzygnięcia było ustalenie, czy pozwana była upoważniona do dokonania przelewu z rachunku bankowego powoda, swoje własne konto.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis ten określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaznaczyć też trzeba, że przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie,

ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne. Zaprzeczenie dokonane przez stronę procesową powoduje, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności stają się sporne i muszą być udowodnione. W razie ich nieudowodnienia Sąd oceni je na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar dowodu, chyba że miał możliwość przekonać się o prawdziwości tych twierdzeń na innej podstawie (orzeczenie SN z 28 kwietnia 1975r., sygn. akt III CRN 26/75).

Wynika z powyższego, że to na powódzie jako stronie wywodzącej skutki prawne spoczywał obowiązek wykazania posiadania środków pieniężnych na rachunku bankowym i że to pozwana je wypłaciła.

W niniejszej sprawie, okoliczność ta była bezsporna – pozwana podczas przesłuchania potwierdziła, że dokonała przelewu z konta powoda na kwotę 115.840,18 zł, powyższe wynika ponadto ze złożonej przez powoda kopii dokonanej dyspozycji przelewu. Wobec powyższego, to na pozwaną przeszedł obowiązek wykazania, że miała tytuł prawny do dokonania tej czynności i żądanie powoda jest bezzasadne.

W ocenie Sądu, pozwana nie sprostала temu obowiązkowi. Pozwana w toku postępowania usiłowała uwolnić się od odpowiedzialności, wskazując że ,zlecając w banku dyspozycję przelewu 115.840,18 zł, dokonała potrącenia przysługującej jej należności od powoda.

Zgodnie z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Zgodnie zaś z art. 498 § 2 k.c. skutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Natomiast w myśl art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Pozwana w ocenie Sądu nie dokonała skutecznie potrącenia. Oświadczenie o którym mowa w 499 k.c. nie zostało złożone drugiej stronie przez pozwaną. A. B. (1) nie wykazała też, że posiadała wobec powoda wymagalną wierzytelność w kwocie 115.840,18 zł. Wobec tego, zlecając dyspozycję przelewu z konta powoda na swój rachunek bankowy, przekroczyła zakres pełnomocnictwa udzielonego jej przez P. A.. Tym samym, doszło do jej bezpodstawnego wzbogacenia.

Zgodnie z art. 95 § 1 k.c, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela z tym, że podstawą umocowania do działania w cudzym imieniu jest ustawa lub oświadczenie reprezentowanego (pełnomocnictwo). Zgodnie natomiast z art. 95 § 2 k.c, czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego. Granice umocowania pełnomocnika określa w sposób autonomiczny i jednostronny sam mocodawca w oświadczeniu woli o udzieleniu określonej osobie pełnomocnictwa. Jak wynika z orzecznictwa, niezależnie od zakresu pełnomocnictwa, w tym przypadku upoważniającego do dokonywania operacji lub dyspozycji związanych z danym rachunkiem bankowym, wszelkie czynności prawne pełnomocnika dokonywane są wyłącznie w imieniu i w interesie mocodawcy (wyrok Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny z dnia 19.09.2012 r., sygn. akt I ACa 378/12, LEX nr 1220407).

Okoliczność dokonania przez pełnomocnika czynności prawnej w imieniu mocodawcy w granicach umocowania nie wyklucza uznania działania pełnomocnika za sprzeczne z łączącą strony umową albo zasadami współżycia społecznego, np. z uwagi na naruszenie zasady zaufania, lojalności i działania w zgodzie z rzeczywistością lub domniemaną wolą mocodawcy, które powinny obowiązywać w jego relacji z pełnomocnikiem, co uzasadnia ustalenie nieważności czynności prawnej na mocy art. 58 § 2 k.c. (wyrok SA Szczecin z dnia 18.02.2015r. sygn. akt I ACa 832/14, L.).

Na marginesie należy podnieść, że wola darmego przysporzenia korzyści obdarowanemu musi być wyrażona w sposób jednoznaczny, a równocześnie powinna być dokonana w sposób eliminujący jakiegokolwiek wątpliwości, które pozwalają odróżnić ostateczną decyzję darczyńcy od niezobowiązujących obietnic (wyrok SA w Warszawie z dnia 18 marca 2014 r., I ACa 1409/13, LEX nr 1466983).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że udzielone pełnomocnictwo bankowe nie upoważniało pozwanej do przekazania środków na swój rachunek bankowy. Należy podkreślić, że powód nie wyraził zgody na dokonanie przelewu, również – następczej zgody już po złożeniu dyspozycji. Ponadto, należy podkreślić, że pieniądze są rzeczami określonymi co do tożsamości i ich przeniesienie na rachunek bankowy powoduje przejście własności. Skoro pozwana nie udowodniła, że jako pełnomocnik mogła rozporządzić tymi środkami, to złożona przez nią dyspozycja przelewu była działaniem na niekorzyść mocodawcy.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W związku z powyższym, Sąd utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 12 października 2017r., zasądający od pozwanej na rzecz powoda całość dochodzonej kwoty, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 stycznia 2017r. do dnia zapłaty.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Sąd przyjął, że doręczenie pozwanej wezwania do zapłaty nastąpiło z upływem terminu do odbioru przesyłki, tj. z dniem 19 grudnia 2016r., zgodnie z domniemaniem „doręczenia” zawartym w art. 139 § 1 k.p.c. (domniemanie możliwości zapoznania się adresata z treścią zawartości przesyłki). Stąd, w ocenie Sądu, pozwana od dnia 4 stycznia 2017r. pozostawała w zwłoce w zapłacie dochodzonej przez powoda i od tego dnia konieczne było liczenie odsetek na rzecz powoda.

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Na podstawie § 15 ust. 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 poz. 1804 ze zm.) zasądając opłatę od czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy, a także charakter sprawy i wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w ust. 1, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 2-4. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Zgodnie z § 2 pkt 6 powyższego Rozporządzenia stawki minimalne przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 50.000 zł do 200.000 zł wynoszą 5.400 zł.

Biorąc pod uwagę, że pozwaną jest stroną przegrywającą winna ona uiścić kwotę 11.210 zł na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu, na które składają się: 5.793 zł tytułem uiszczonych opłat od pozwu, 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.